YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

5 päivänä toukokuuta 1998 *

Asiassa C-403/96 P,

Glencore Grain Ltd, aiemmin Richco Commodities Ltd, Bermudan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Hamilton (Bermuda), edustajinaan asianajajat M. M. Slotboom, P. V. F. Bos ja J. G. A. van Zuuren, Rotterdam, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Marc Loesch, 11 rue Goethe,

valittajana,

jossa valittaja vaatii muutoksenhaussaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (kolmannen jaoston) asiassa T-491/93, Richco vastaan komissio, 24.9.1996 antaman tuomion (Kok. 1996, s. II-1131) kumoamista,

vastapuolena:

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet B. J. Drijber ja N. Khan, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat C. Gulmann, H. Ragnemalm, M. Wathelet (esittelevä tuomari) ja R. Schintgen sekä tuomarit G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, L. Sevón ja K. M. Ioannou,

julkisasiamies: A. La Pergola,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 8.10.1997 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.12.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Glencore Grain Ltd -niminen yhtiö, aikaisemmin Richco Commodities Ltd (jäljempänä Glencore tai valittaja), on yhteisöjen tuomioistuimeen 23.12.1996 toimittamallaan valituksella hakenut muutosta EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-491/93, Richco vastaan komissio, 24.9.1996 antamaan tuomioon (Kok. 1996, s. II-1131, jäljempänä valituksenalainen tuomio), jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti tutkimatta valittajan nostaman kanteen, jossa vaadittiin komission 1.4.1993 Vnesheconombankille osoittaman päätöksen kumoamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Neuvosto teki 16.12.1991 päätöksen 91/658/ETY keskipitkän aikavälin lainan myöntämisestä Neuvostoliitolle ja sen tasavalloille (EYVL L 362, s. 89).

3 Kyseisen päätöksen 1 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Yhteisö myöntää Neuvostoliitolle ja sen tasavalloille enintään 1 250 miljoonan ecun suuruisen, kolmena peräkkäisenä eränä nostettavan keskipitkän aikavälin lainan enintään kolmeksi vuodeksi maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden sekä lääkintätarvikkeiden tuonnin mahdollistamiseksi — — ." *

4 Päätöksen 91/658/ETY 2 artiklassa määrätään, että ensimmäisen artiklan toteuttamiseksi komissiolla on valtuudet

"ottaa Euroopan talousyhteisön nimissä lainaksi tarvittavat varat, jotka annetaan lainana Neuvostoliiton ja sen tasavaltojen käyttöön".

5 Päätöksen 3 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Komissio huolehtii 2 artiklassa tarkoitetusta lainasta."

* Tässä ja jäljempänä tuomiossa esitetyt lainaukset päätöksestä on suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

6 Lisäksi päätöksen 4 artiklassa määrätään seuraavaa:

"1. Komissiolla on valtuudet yhteisymmärryksessä Neuvostoliiton ja sen tasavaltojen viranomaisten kanssa — — täsmentää lainan myöntämisen taloudelliset ja rahoitukselliset edellytykset sekä säännöt, jotka koskevat varojen käyttöön antamista ja lainan takaisinmaksun varmistamiseksi tarpeellisia vakuuksia.

— —

3. Niiden tuotteiden tuonnin, joiden rahoitus taataan lainalla, on tapahduttava maailmanmarkkinahintaan. Vapaa kilpailu on taattava tuotteiden oston ja toimittamisen osalta, ja tuotteiden on oltava kansainvälisesti hyväksyttyjen laatuvaatimusten mukaisia."

7 Komissio antoi 9.7.1992 asetuksen N:o 1897/92 päätöksellä 91/658/ETY perustetun keskipitkän aikavälin lainan myöntämistä Neuvostoliitolle ja sen tasavalloille koskevista tietyistä yksityiskohtaisista säännöistä (EYVL L 191, s. 22).

8 Kyseisen asetuksen 2 artiklassa säädetään muun muassa seuraavaa:

"Lainat myönnetään tasavaltojen ja komission välisten sopimusten perusteella; näihin sopimuksiin on maksuehtoina sisällyttävä 3—7 artiklassa annetut säännökset." *

* Tässä ja jäljempänä tuomiossa esitetyt lainaukset päätöksestä on suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

9 Lisäksi asetuksen 4 artiklassa täsmennetään seuraavaa:

"1. Lainoilla rahoitetaan ainoastaan niitä tuotteiden osto- ja hankintasopimuksia, jotka komissio on hyväksynyt päätöksen 91/658/ETY säännösten ja 2 artiklassa tarkoitettujen sopimusten määräysten mukaisesti.

2. Tasavaltojen tai näiden valtuuttamien rahoitusasioita hoitavien asiamiesten on toimitettava sopimukset komissiolle hyväksyttäviksi."

10 Asetuksen 5 artiklassa todetaan ne edellytykset, joiden täyttyessä 4 artiklassa tarkoitettu hyväksyntä annetaan. Tällaisia edellytyksiä ovat muun muassa kaksi seuraavaa:

"1) Sopimus on tehty menettelyssä, jossa vapaa kilpailu turvataan — —

2) Sopimuksessa olevat ostoehdot ovat kansainvälisiltä markkinoilta tavanomaisesti saatujen hintojen osalta käytetyt kaikkein edullisimmat ehdot."

11 Euroopan talousyhteisö, Venäjän federaatio Neuvostoliiton seuraajana ja Venäjän federaation rahoitusasioita hoitava Vneshekonombank (jäljempänä VEB) allekirjoittivat 9.12.1992 asetuksen N:o 1897/92 mukaisesti "yhteisymmärryspöytäkirjan" (Memorandum of Understanding, jäljempänä puitesopimus), jonka perusteella yhteisö myöntäisi Venäjän federaatiolle päätöksellä 91/658/ETY perustettavan lainan. Sovittiin, että yhteisö lainanantajana myöntää lainanottajana olevalle VEB:lle Venäjän federaation takaaman 349 miljoonan ecun suuruisen keskipitkän aikavälin lainan enintään kolmeksi vuodeksi.

12 Puitesopimuksen 6 kohdassa sovittiin seuraavaa:

"Lainan määrä, josta vähennetään ETY:n järjestelypalkkiot ja kulut, maksetaan lainanottajalle, ja se on lainasopimuksen lausekkeiden ja ehtojen mukaisesti käytettävä yksinomaan lainanottajan kansainvälisten vakiomallien mukaisesti avaamien peruuttamattomien, tavarantoimitussopimusten mukaisten remburssien kattamiseen; lainan maksamisen edellytyksenä on, että Euroopan yhteisöjen komissio on todennut nämä sopimukset ja remburssit 16.12.1991 tehdyn neuvoston päätöksen ja tämän sopimuksen mukaisiksi."

13 Puitesopimuksen 7 kohdassa todetaan ne ehdot, joiden oli täytyttävä, jotta tavarantoimitussopimusta voitiin pitää edellä mainitun päätöksen ja sopimuksen mukaisena. Siinä täsmennetään erityisesti, että yhteisöön sijoittautuneita tavarantoimittajia valittaessa ukrainalaisten järjestöjen on pyydettävä tarjous ainakin kolmelta toisistaan riippumattomalta yritykseltä.

14 Komissio ja VEB allekirjoittivat 9.12.1992 asetuksessa N:o 1897/92 ja puitesopimuksessa tarkoitetun lainasopimuksen (jäljempänä lainasopimus). Tässä sopimuksessa määrätään yksityiskohtaisesti lainan nostomenettelystä. Lainasopimuksessa sovitaan lainan nostojakson aikana (15.1.1993—15.7.1993) käytettävissä olevasta järjestelystä, joka koskee toimitusten maksamiseen hyväksyttyjen summien maksamista.

15 Komissio teki päätöksen 91/658/ETY 2 artiklan mukaisesti 15.1.1993 yhteisön nimissä lainanantajana lainasopimuksen Crédit Lyonnais'n johtaman pankkikonsortion kanssa.

Tosiseikat ja oikeudenkäyntimenettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa

16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisessa tuomiossa seuraavaa:

"8. Kantajaan, joka on kansainvälistä kauppaa käyvä yhtiö, samoin kuin eräisiin muihin yhtiöihin, otettiin yhteyttä Exportkhleb-yhtiön järjestämän epävirallisen tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä; Exportkhleb on valtion yhtiö, jonka tehtäväksi Venäjän federaatio oli antanut vehnäostoista neuvottelemisen.

9. Kantaja allekirjoitti 28.11.1992 Exportkhlebin kanssa vehnänmyyntisopimuksen, jolla se sitoutui toimittamaan 700 000 tonnia myllyvehnää hintaan 140 Yhdysvaltain dollaria (USD) tonnilta toimitusehdolla cif free out Itämeren satamassa. Sopimuksessa määrättiin, että tavara oli laivattava ennen 28.2.1993.

10. Lainasopimuksen allekirjoittamisen jälkeen —— VEB pyysi komissiota hyväksymään Exportkhlebin ja viejinä olevien yhtiöiden väliset sopimukset, joista yksi oli kantajan kanssa tehty sopimus.

11. Sen jälkeen kun komissio oli saanut kantajalta tiettyjä välttämättömiä lisätietoja, jotka koskivat erityisesti ecun ja USD:n vaihtokurssia, jota ei sopimuksessa ollut määritelty, komissio lopulta antoi suostumuksensa 27.1.1993 VEB:lle osoitettuna hyväksymisilmoituksena. Kantajan mukaan tällä hyväksymisilmoituksella on muutettu sopimusta kahdelta osin eli sillä on muutettu laivausajanjakson kestoa, jonka komissio on omasta aloitteestaan pidentänyt kestämään 31.3.1993 asti. Exportkhleb ja kantaja sopivat lopulta 28.1.1993 allekirjoittamallaan lisäsopimuksella siitä, että vaihtokurssi vahvistettaisiin 15.1.1993 käytetyn virallisen vaihtokurssin perusteella, mikä aiheutti hinnan alentumisen 115,86 ecuun tonnilta.

12. Kantajan mukaan remburssi tuli voimaan vasta 22.2.1993 eli viikkoa ennen sopimuksissa sovitun laivausajanjakson päättymistä (eli päivämäärää 28.2.1993).

13. Vaikka merkittävä osa tavaroista oli jo toimitettu tai laivattu, osoittautui kantajan mukaan ilmeiseksi, ettei kaikkia tavaroita voitaisi toimittaa ennen 28.2.1993.

14. Exportkhleb-yhtiö kutsui 19.2.1993 kaikki viejät Brysseliin kokoukseen, joka pidettiin 22.2. ja 23.2.1993. Tässä kokouksessa Exportkhleb pyysi viejiä esittämään uusia hintatarjouksia siitä toimituksesta, jota se kutsui 'todennäköisesti toimittamatta jääviksi määriksi', eli määristä, joiden kohtuullisella varmuudella voitiin olettaa jäävän toimittamatta ennen 28.2.1993. Kantajan mukaan vehnän kurssi maailmanmarkkinoilla nousi huomattavasti vuoden 1992 marraskuun (jolloin myyntisopimus tehtiin) ja vuoden 1993 helmikuun (jolloin uudet neuvottelut käytiin) välisenä aikana.

15. Neuvottelujen aikana yhtiöiden oli mukauduttava kantajien mukaan tuonhetkistä maailmanmarkkinahintaa heijastavaan alhaisimpaan tarjoukseen eli 155 USD:iin tonnilta, ja niiden päätyttyä Exportkhleb ja sen sopimuskumppanit pääsivät yhteisymmärrykseen siitä, kuinka uudet toimitusmäärät jaettiin yhtiöiden kesken. Richco-yhtiö sai tehtäväkseen toimittaa vuoden 1993 maalis-huhtikuun aikana 450 000 tonnia myllyvehnää. Osapuolten määrittämän uuden vaihtokurssin mukaisesti sovittu hinta oli 132 ecua.

16. Koska kantajan mukaan Venäjän vaikea elintarviketilanne edellytti kiireellisiä toimia, nämä muutokset päätettiin Exportkhlebin pyynnöstä vahvistaa pelkästään muuttamalla alkuperäistä sopimusta (liite nro 3), mikä päivättiin tapahtuneeksi 23.2.1993. Tätä liitettä laadittaessa sovittiin siitä, että toimitettavan vehnän määrä alennettiin 430 200 tonniin, jottei uusi kokonaishinta olisi ollut korkeampi kuin se kokonaishinta, josta alun perin oli sovittu.

17. Exportkhleb ilmoitti 9.3.1993 komissiolle, että kantajan kanssa tehtyä sopimusta oli muutettu.

18. Maatalousasioiden pääosaston (PO VI) pääjohtaja Legras vastasi 12.3.1993 Exportkhlebille haluavansa kiinnittää tämän huomion siihen seikkaan, että koska komissio oli jo hyväksymisilmoituksellaan vahvistanut näiden sopimusten enimmäisarvon ja koska kaikki vehnän hankkimiseen käytettävissä olevat määrärahat oli jo sidottu, komissio voisi hyväksyä tällaisen pyynnön vain, jos sopimusten kokonaisarvoa ei muutettaisi, mikä olisi mahdollista pienentämällä vastaavasti toimitettavina olevia määriä. Pääjohtaja lisäsi, että komissio voisi ottaa muutosten hyväksymishakemuksen huomioon vain, jos VEB esittäisi sen virallisesti.

19. Kantajan mukaan näiden ilmoitusten tulkittiin merkitsevän sitä, että komissio hyväksyi sopimuksen.

20. Kantajan mukaan VEB toimitti uudet tarjoukset ja sopimukseen tehdyt muutokset sisältävät asiakirjat virallisesti komissiolle 23.3. ja 26.3.1993. Kantaja toteaa, että Exportkhleb ilmoitti sille 7.4.1993 siitä, että komissio oli kieltäytynyt hyväksymästä alkuperäiseen sopimukseen tehtyjä muutoksia; tämä kieltäytyminen ilmenee maatalousasioista vastaavan komission jäsenen 1.4.1993 VEB:lle osoittamasta kirjeestä.

21. Komission jäsen R. Steichen ilmoitti 1.4.1993 päivätyssä kirjeessään pääasiallisesti, että Exportkhlebin ja tiettyjen toimittajien välisiin sopimuksiin tehtyjä muutoksia tarkasteltuaan komissio hyväksyi ne muutokset, jotka koskivat toimitusten ja maksujen eräpäivien lykkäämistä. Sen sijaan hän ilmoitti, että 'hinnat ovat nousseet niin paljon, ettemme voi pitää muutoksia tarpeellisena mukauttamisena vaan alun perin neuvoteltujen sopimusten asiallisena muuttamisena'. Steichen jatkoi seuraavasti: 'Itse asiassa nykyinen (vuoden 1993 maaliskuun lopulla vallitseva)

hintataso maailmanmarkkinoilla ei merkittävästi poikkea siitä hintatasosta, joka vallitsi hetkellä, jolloin hinnoista alun perin sovittiin (vuoden 1992 marraskuussa).' Komission jäsen muistutti, että tarve taata toisaalta vapaa kilpailu mahdollisten tavarantoimittajien välillä ja toisaalta edullisimmat ostoehdot oli yksi tärkeimmistä tekijöistä, jonka komissio otti huomioon hyväksyessään sopimuksia. Steichen huomautti, että tässä tapauksessa muutoksista oli sovittu välittömästi kyseisten yritysten kanssa ilman, että kyseisiä yrityksiä olisi kilpailutettu muiden tavarantoimittajien kanssa, ja hän totesi seuraavaa: 'Komissio ei voi hyväksyä sitä, että näin merkittäviä muutoksia tehdään pelkästään muuttamalla olemassa olevia sopimuksia.' Komission jäsen totesi olevansa valmis hyväksymään toimitusten ja maksujen lykkäämistä koskevat muutokset edellyttäen, että tavanomaista menettelyä noudatetaan. Sen sijaan hän totesi, että 'jos katsotaan tarpeelliseksi muuttaa hintoja tai tavaramääriä, olisi neuvoteltava uudet sopimukset, jotka olisi saatettava komission hyväksyttäviksi tavanomaisen täydellisen menettelyn mukaisesti (jolloin on esitettävä vähintään kolmen tarjoukset)'.

22. Näissä olosuhteissa kantaja nosti yhteisöjen tuomioistuimeen 5.7.1993 jättämällään kannekirjelmällä nyt esillä olevan kanteen — —.

23. Yhteisöjen tuomioistuin siirsi 27.9.1993 antamallaan määräyksellä asian Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta tehdyn päätöksen 88/591/EHTY, ETY, Euratom muuttamisesta 8 päivänä kesäkuuta 1993 tehdyn neuvoston päätöksen 93/350/Euratom, EHTY, ETY (EYVL 1993 L 144, s. 21) mukaisesti.

24. — — Komissio esitti oikeudenkäyntiväitteen 30.9.1993 kirjaamoon toimittamassaan kirjelmässä."

17 Valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee kantajan vaativan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

"— kumoaa komission 1.4.1993 tekemän, VEB:lle osoitetun päätöksen, tai ainakin sille osoitetun toimen;

— velvoittaa yhteisön suorittamaan kantajalle 7 374 023,78 ecun suuruisen summan, eli 6 615 990,36 ecua sovitun hinnan ja maksetun hinnan välisenä erotuksena ja 758 033,42 ecua menetettyinä korkoina, kanteen nostamisajankohdasta lukien laskettavine korkoineen, ja

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut" (27 kohta).

18 Komissio on esittänyt oikeudenkäyntiväitteen ja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

"— jättää kumoamiskanteen tutkimatta;

— jättää vahingonkorvauskanteen tutkimatta, ja

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut" (valituksenalaisen tuomion 28 kohta).

Valituksenalainen tuomio

Kumoamiskanteen tutkittavaksi ottaminen

19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti komission 1.4.1993 tekemästä päätöksestä (jäljempänä riidanalainen päätös) nostetun kumoamiskanteen tutkimatta seuraavilla perusteilla:

"47. Perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kanteen päätöksestä, joka siitä huolimatta, että se on annettu toiselle henkilölle osoitettuna päätöksenä, koskee ensin mainittua henkilöä suoraan ja erikseen.

48. On siis määriteltävä, koskeeko komission VEB:lle 1.4.1993 osoittama kirje kantajaa suoraan ja erikseen.

49. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa ensiksi, ettei komissio ole kiistänyt sitä, että kirje koskee kantajaa erikseen. Asian olosuhteet huomioon ottaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tässä asiassa on tarkasteltava ainoastaan sitä, koskeeko riidanalainen päätös kantajaa suoraan.

50. Tältä osin on todettava, että yhteisön säännöksissä sekä yhteisön ja Venäjän federaation välisissä sopimuksissa jaetaan toimivalta komission ja sen asiamiehen kesken, jonka Venäjän federaatio on valtuuttanut ostamaan vehnää. Tämän asiamiehen — eli tässä tapauksessa Exportkhlebin — tehtävänä on tarjouspyyntömenettelyssä valita sopimuspuoli, neuvotella sopimuksen ehdoista ja tehdä sopimus.

Komission tehtävänä on pelkästään sen tarkastaminen, että yhteisön rahoituksen myöntämiselle asetetut edellytykset täyttyvät, ja kun näin on tapahtunut, todeta nämä sopimukset päätöksen 91/658/ETY ja Venäjän federaation kanssa tehtyjen sopimusten määräysten mukaisiksi, jotta laina voitaisiin nostaa. Komission tehtävänä ei siis ole arvioida kaupallista sopimusta muiden kuin edellä mainittujen arviointiperusteiden nojalla.

51. Tästä seuraa, että yritys, jonka kanssa sopimus on tehty, on oikeussuhteessa vain sopimuskumppaniinsa eli Exportkhlebiin, jonka Venäjän federaatio on valtuuttanut tekemään vehnänostosopimuksia. Komissio puolestaan on oikeussuhteessa vain lainanottajaan eli Venäjän federaation rahoitusasioita hoitavaan asiamieheen VEB:iin, jonka on ilmoitettava komissiolle kaupallisista sopimuksista, jotta ne todettaisiin määräysten mukaisiksi, ja jolle komission tätä asiaa koskeva päätös on osoitettu.

52. Tästä aiheutuu, ettei komission puuttuminen asiaan vaikuta kantajan ja Exportkhlebin välisen kaupallisen sopimuksen oikeudelliseen pätevyyteen eikä muuta sopimuksen määräyksiä, kuten asianosaisten sopimia ehtoja. Siitä huolimatta, että komissio päätti pitää sopimuksia niihin sovellettavien säännösten ja määräysten vastaisina, sopimuspuolten 23.2.1993 tekemä muutos niiden 28.11.1992 tekemään sopimukseen on tehty pätevästi niiden keskenään sopimilla ehdoilla.

53. Asianosaisille lainsäädännön ja sopimusten perusteella kuuluvia oikeuksia ja velvollisuuksia koskevaa arviointia ei muuta se seikka, että komissio on ollut yhteydessä kantajaan tai Exportkhlebiin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisesta lisäksi, että kantajan mainitsemasta kirjeenvaihdosta ei ilmene, että komissio olisi poikennut sille kuuluvasta tehtävästä tutkia, ovatko alkuperäinen sopimus tai sen muutokset edellytysten mukaisia. Niinpä yhteydenotoilla, joiden väitetään tapahtuneen komission ja kantajan välillä vuoden 1993 tammikuussa, tavoiteltiin yksinomaan sitä, että sopimuspuolet ottaisivat sopimukseensa ehdon, joka oli välttämätön muutosten toteamiseksi edellytysten mukaisiksi; yhteydenotoissa kuitenkin todettiin sopimuksen muuttamisen

kuuluvan pelkästään sopimuspuolille, jos ne aikovat hyötyä säädetystä rahoituksesta. Se, että komissio lähetti kantajalle tietoja asian käsittelyn edistymisestä ja erityisesti jäljennöksen VEB:lle osoitetusta hyväksymisilmoituksesta, ei ole sellainen seikka, jonka perusteella voitaisiin todeta tämän päätöksen koskevan kantajaa suoraan.

54. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo lisäksi, että vaikka onkin totta, että VEB ei voi avata sellaista remburssia, jonka yhteisö voisi taata, jos VEB saa komissiolta päätöksen, jossa todetaan, ettei sopimus ole sovellettavien säännösten ja määräysten mukainen, päätös ei kuitenkaan vaikuta kantajan ja Exportkhlebin välillä tehdyn sopimuksen pätevyyteen eikä sen määräyksiin, kuten aiemmin on jo täsmennetty. Tältä osin on korostettava, että komission päätöksellä ei voida korvata Venäjän viranomaisten päätöstä, koska komissio on yhteisön rahoituksen myöntämiseksi toimivaltainen tutkimaan ainoastaan sen, ovatko sopimukset säännösten ja määräysten mukaisia.

55. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa muutoin asetuksen N:o 1897/92 välittömästä sovellettavuudesta, johon kantaja vetoaa, että tämän asetuksen 5 artiklassa ei luetella tyhjentävästi niitä edellytyksiä, jotka sopimusten on täytettävä yhteisön rahoituksen myöntämiseksi, mikä ilmenee siitä, että on käytetty adverbia 'erityisesti'; lisäksi asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa viitataan nimenomaisesti Venäjän federaation ja komission välillä tehtyjen sopimusten määräyksiin. Lainasopimuksessa todetaan tarkasti ne muodollisuudet, joiden mukaan yhteisön rahoitusta myönnetään, ja sen 5 artiklan 1 kohdassa viitataan komission ehdottomaan harkintavaltaan. Tässä tilanteessa kantajan väitettä ei voida pitää perusteltuna.

56. Lopuksi on lisättävä, että näyttääkseen toteen, että riidanalainen päätös koskee sitä suoraan, kantaja ei voi vedota siihen, että kaupallisissa sopimuksissa on sellainen lykkäävä ehto, jonka mukaan sopimuksen täytäntöönpano ja kauppahinnan maksaminen riippuvat siitä, että komissio on todennut yhteisön myöntämän lainan nostoedellytysten tulleen täytetyksi. Tällaisella ehdolla sopimuspuolet itse asiassa päättävät sitoa tekemänsä sopimuksen ja tulevaisuudessa tapahtuvan epävarman

seikan toisiinsa; ainoastaan tämän seikan toteutuminen tekisi sopimuksesta sitovan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kuitenkin, ettei perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan mukaisen kanteen tutkittavaksi ottamista voida asettaa riippumaan sopimuspuolten tahdosta. Kantajan perustelut on näin ollen hylättävä.

57. Nämä seikat huomioon ottaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, ettei komission 1.4.1993 tekemä, VEB:lle osoitettu päätös koske kantajaa suoraan perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla. Tätä päätöstä koskeva kumoamiskanne on näin ollen jätettävä tutkimatta."

Vahingonkorvausvaatimuksen tutkittavaksi ottaminen

20 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki kantajalle aiheutetuksi väitetyn vahingon korvaamista koskevan vaatimuksen seuraavilla perusteilla:

"63. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa ensinnäkin, että ne perusteet, jotka koskevat päätöksen väitettyä lainmukaisuutta ja sitä, että yksi venäläisistä sopimuspuolista on jättänyt noudattamatta sopimusvelvoitteitaan, liittyvät pääasiaan, eivätkä ne voi olla peruste kanteen tutkimatta jättämiselle.

64. Toiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 178 artiklan ja 215 artiklan toisen kohdan nojalla nostettu vahingonkorvauskanne on luotu itsenäiseksi kannetyypiksi, jolla on erityistehtävä kannetyyppien muodostamassa järjestelmässä (em. asia [175/84] Krohn v. komissio, [tuomio 26.2.1986, Kok. 1986, s. 753] tuomion 26 kohta). Tästä seuraa, että kumoamiskanteen tutkimatta jättämisestä ei periaatteessa voi aiheutua sen kanteen tutkimatta jättämistä, jolla vaaditaan korvausta kärsityksi väitetystä vahingosta.

65. Poikkeuksena edellä esitettyyn periaatteeseen on kuitenkin todettu, että kumoamiskanteen tutkimatta jättäminen aiheuttaa vahingonkorvauskanteen

tutkimatta jättämisen, kun vahingonkorvauskanteella tosiasiallisesti vaaditaan yksittäistapausta koskevan, lainvoimaiseksi tulleen päätöksen kumoamista (em. asia Krohn v. komissio, tuomion 33 kohta ja asia T-514/93, Cobrecaf ym. v. komissio, tuomio 15.3.1995, Kok. 1995, s. II-621, 59 kohta); tällainen vahingonkorvauskanne merkitsee näin ollen menettelysääntöjen väärinkäyttämistä. Todistustaakka tällaisesta menettelysääntöjen väärinkäyttämisestä on sillä asianosaisella, joka vetoaa väärinkäyttämiseen.

66. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tässä tapauksessa, ettei komissio ole täyttänyt tätä toteennäyttämisvelvoitetta. Vastaaja on näet toisaalta ainoastaan väittänyt, että kantaja yrittää vain saada saman hinnan kuin minkä se olisi saanut, jos komissio olisi todennut sopimukseen tehdyt muutokset säännösten ja määräysten mukaisiksi. Toisaalta tässä asiassa kysymyksessä olevan kaltaisessa tilanteessa ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että komission, sen yksiköiden tai yksittäisten virkamiesten päätökset tai toiminta olisivat aiheuttaneet vahinkoa ulkopuolisille, kuten yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa [118/83] CMC ym. vastaan komissio [10.7.1985, Kok. 1985, s. 2325] antamassaan tuomiossa todennut Lomén yleissopimuksen yhteydessä esitetystä tarjouspyynnöstä. Jokaisella henkilöllä, joka väittää, että tällaisista päätöksistä tai toiminnasta on aiheutunut hänelle vahinkoa, on näin ollen oltava mahdollisuus nostaa kanne, ja hänen on näytettävä toteen vastuun perusteena olevat seikat eli se, että yhteisön syyksi luettavasta lainvastaisesta päätöksestä tai toiminnasta on aiheutunut vahinkoa (em. asia CMC ym. v. komissio, tuomion 31 kohta)."

21 Edellä esitetyn perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että

"1) Kumoamiskanneta ei oteta tutkittavaksi.

2) Oikeudenkäyntiväite hylätään siltä osin, kuin se koskee kantajan esittämää vaatimusta kantajalle aiheutuneeksi väitetyn vahingon korvaamisesta.

3) Tämän vahingonkorvausvaatimuksen käsittelyä jatketaan pääasian yhteydessä.

4) Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin."

Muutoksenhaku

22 Valituksensa tueksi Glencore vetoaa kahteen valitusperusteeseen, joista toinen koskee perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan rikkomista ja toinen valituksenalaisen tuomion perustelujen ristiriitaisuutta.

Ensimmäinen valitusperuste

23 Ensimmäinen valitusperuste jakautuu kahteen osaan.

24 Valittaja arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä ei ole noudattanut yhteisöjen tuomioistuimen eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vakiintunutta oikeuskäytäntöä katsoessaan, että riidanalainen päätös ei koskenut kantajaa suoraan.

25 Ensinnäkin valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut virheellisesti, että päätöksellä ei voida korvata Venäjän viranomaisten päätöstä (valituksenalaisen tuomion 54 kohta). Valittaja viittaa tältä osin asetuksen N:o 1897/92 4 ja 5 artiklaan, jotka koskevat toimitussopimusten hyväksymistä, sekä valittajan Exportkhlebin kanssa tekemän toimitussopimuksen 1 ja 4 kohtaan, joita voitiin perustella Venäjän viranomaisten huonolla taloudellisella tilanteella, minkä vuoksi ne eivät olisi voineet täyttää maksuvelvollisuuttaan ilman yhteisön rahoitusta.

26 Kyseisen toimitussopimuksen voimantulon edellytyksenä on sen 1 kohdan mukaan, että

"Euroopan talousyhteisön viranomaiset hyväksyvät tämän sopimuksen ja että Venäjän federaation viranomaisten hyväksymä pankki ja Euroopan talousyhteisön viranomaisten hyväksymä pankki tekevät sopimuksen".

27 Sopimuksen 4 kohdan mukaan

"kuhunkin tavaraerään liittyvä maksu suoritetaan Euroopan talousyhteisön Venäjän federaatiolle myöntämän lainan ehtojen mukaisesti yhteisön hyväksymän pankin ja Venäjän federaation hyväksymän pankin välisenä maksuna. Tämä sopimus edellyttää, että tilinomistaja antaa asianomaiselle pankille asiaankuuluvan sitoumuksen (Euroopan talousyhteisön hyväksymä pankki)".

28 Täyttäessään velvollisuutensa Glencorea kohtaan Venäjän viranomaiset olivat siis valittajan mukaan yhteisön rahoituksen osalta oikeudellisesti ja asiallisesti täysin riippuvaisia komission hyväksymisestä. Näin ollen, kun komissio kieltäytyi 1.4.1993 päivätyllä kirjeellään hyväksymästä 23.2.1993 sovittuja muutoksia, tämä päätös korvasi korkeamman kauppahinnan maksamista koskevan Venäjän viranomaisten päätöksen, joten kyseiset viranomaiset saattoivat maksaa Glencoren toimittamasta vehnästä vain alkuperäisen kauppahinnan eivätkä uutta, muutetussa sopimuksessa sovittua kauppahintaa.

29 Toiseksi valittaja arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se ei ole ottanut huomioon, että Venäjän viranomaisilla ei ollut Glencoreen kohdistuvan maksuvelvollisuutensa osalta minkäänlaista harkintavaltaa, jos yhteisön rahoitus jäi saamatta (yhdistetyt asiat 41/70—44/70, International Fruit Company ym. v. komissio, tuomio 13.5.1971, Kok. 1971, s. 411; asia 62/70, Bock v. komissio, tuomio 23.11.1971, Kok. 1971, s. 897 ja asia 11/82, Piraiki-Patraiki ym. v. komissio, tuomio 17.1.1985, Kok. 1985, s. 207).

30 Kolmanneksi valittaja arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se ei ole noudattanut yhteisöjen tuomioistuimen eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä sellaisten kanteiden tutkittavaksi ottamisesta, jotka "mahdollinen tuen saaja" on nostanut valtion tukia koskevista komission päätöksistä.

31 Valittaja huomauttaa tältä osin, että samalla tavoin kuin tuen myöntämistä suunnitteleva jäsenvaltio voi sopia mahdollisen tuen saajan kanssa siitä, että tukea myönnetään ainoastaan, jos komissio hyväksyy tiedoksi annetun tuen, Ukrainan viranomaisilla on sopimukseen perustuva velvollisuus maksaa Glencorelle uusi kauppahinta, jos komissio hyväksyy sen rahoitettavaksi yhteisön varoilla. Lisäksi Glencorella, joka on komission hyväksymismenettelyn aikana ollut tähän jatkuvassa yhteydessä, on samankaltainen asema kuin suunnitellun tuen saajalla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ollut väärässä, kun se ei ole pitänyt tätä seikkaa merkityksellisenä valituksenalaisen tuomion 53 kohdassa.

32 Neljänneksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valittajan mukaan katsonut virheellisesti, että sopimuksen täytäntöönpanoon ja kauppahinnan maksamiseen vaikuttava lykkäävä ehto ei aiheuttanut sitä, että päätös koskisi Glencorea suoraan (valituksenalaisen tuomion 56 kohta). Sen sijaan se, että komission oli hyväksyttävä Glencoren ja Exportkhlebin välinen sopimus ennen yhteisön rahoituksen saamista ja että sopimuksen täytäntöönpano riippui näin ollen asiallisesti ja oikeudellisesti tästä hyväksymisestä, on suora lykkäävä ehto.

33 Komissio katsoo, ettei valitusta voida tutkia, koska lähes kaikki esitetyt valitusperusteet ovat vain sellaisten perusteiden toistoja, jotka valittaja oli esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on nimittäin niin, että valitus, jossa pelkästään kerrataan tai toistetaan jo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetyt perusteet ja väitteet, ei vastaa EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklassa eikä yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 112 artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetettuja edellytyksiä.

34 Pääasian osalta komissio huomauttaa aluksi, että valittaja vetoaa Exportkhlebin kanssa tehtyyn myyntisopimukseen sisältyvään lykkäävään ehtoon. Komissio jättää kyseistä ehtoa koskevat erilaiset tulkinnat huomioimatta ja huomauttaa, että jos komissio epää yhteisön rahoituksen, tästä ei voi olla seurauksena, että myyntisopimuksesta johtuvia rahoituksellisia velvoitteita ei tarvitsisi noudattaa. Kantajan ja Exportkhlebin välinen mahdollinen riita-asia, joka on pelkästään yksityisoikeudellinen, on sopimuksen mukaan käsiteltävä Moskovan kauppakamarissa.

35 Lisäksi komissio katsoo, ettei yksityisen oikeus riitauttaa yhteisön toimielimen toimi voi missään tapauksessa riippua yksityisoikeudellisista sopimuksista, joita tämä yksityinen on tehnyt kolmannen osapuolen kanssa, eikä toisen tai molempien sopimusosapuolten toteuttamista sopimuksen täytäntöönpanotoimista.

36 Komissio toteaa, että Ukrainan viranomaisille ei ollut annettu yhteisön politiikan täytäntöönpanoon liittyvää julkisoikeudellista tehtävää. Ukrainan viranomaisten päätöksellä tehdä myyntisopimus ja niiden myöhemmällä päätöksellä kieltäytyä tämän myyntisopimuksen täytäntöönpanosta ei millään tavoin pyritty panemaan täytäntöön yhteisön toimenpidettä, ja niillä on ollut vain yksityisoikeudellisia vaikutuksia Exportkhlebin ja valittajan väliseen suhteeseen. Edellä mainitussa asiassa International Fruit Company ym. vastaan komissio vallinnut tilanne on tältä osin merkittävästi erilainen. Tässä viimeksi mainitussa asiassa kansallinen täytäntöönpanoelin, jolle komission tekemä riidanalainen päätös oli osoitettu, toimi ainoastaan välittäjänä komission ja kantajan välillä, eikä sillä ollut lainkaan itsenäistä oikeutta toimia.

37 Komissio huomauttaa valittajan mainitseman valtion tukia koskevan oikeuskäytännön osalta, että kun se toteaa yrityksen saaman tuen yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, tällainen päätös koskee kyseistä yritystä aina suoraan riippumatta siitä, mitä jäsenvaltio on mahdollisesti määrännyt yrityksen kanssa tehdyssä sopimuksessa.

38 Komission esittämän oikeudenkäyntiväitteen osalta on todettava, että valituksessa mainitaan täsmällisesti ne valituksenalaisessa tuomiossa todetut seikat, joita arvostellaan, samoin kuin oikeudelliset perusteet, joilla kumoamisvaatimusta erityisesti perustellaan (ks. erityisesti asia C-244/92 P, Kupka-Floridi v. talous- ja sosiaalikomitea, määräys 26.4.1993, Kok. 1993, s. I-2041, 9 kohta). Näin ollen sillä seikalla, että nämä väitteet on esitetty myös ensimmäisessä oikeusasteessa, ei voida perustella niiden tutkimatta jättämistä.

39 Oikeudenkäyntiväite on näin ollen hylättävä.

40 On muistettava, että perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan nojalla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kumoamiskanteen hänelle osoitetusta päätöksestä tai päätöksestä, joka siitä huolimatta, että se on annettu toiselle henkilölle osoitettuna päätöksenä, koskee ensin mainittua henkilöä suoraan ja erikseen.

41 Riidanalainen päätös on tässä tapauksessa muodollisesti osoitettu VEB:lle.

42 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on käsitellyt vain kysymystä siitä, koskiko riidanalainen päätös kantajaa suoraan, koska komissio ei ole kiistänyt sitä, että kyseinen päätös koski kantajaa erikseen.

43 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että jotta yhteisön toimi koskisi suoraan yksityistä, edellytetään, että sillä on välittömiä vaikutuksia yksityisen oikeusasemaan ja ettei se jätä niille, joille se on osoitettu ja joiden tehtävänä on sen täytäntöönpano, ollenkaan harkintavaltaa, koska täytäntöönpano on luonteeltaan puhtaasti automaattista ja se perustuu yksinomaan yhteisön lainsäädäntöön eikä muita välittäviä sääntöjä sovelleta (ks. vastaavasti erityisesti em. yhdistetyt asiat International Fruit Company ym. v. komissio, tuomion 23—29 kohta; asia 92/78, Simmenthal v. komissio, tuomio 6.3.1979, Kok. 1979, s. 777, 25 ja 26 kohta; asia 113/77, NTN Toyo Bearing Company ym. v. neuvosto, tuomio 29.3.1979, Kok. 1979, s. 1185, 11 ja 12 kohta; asia 118/77, ISO v. neuvosto, tuomio 29.3.1979, Kok. 1979, s. 1277, 26 kohta; asia 119/77, Nippon Seiko ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 29.3.1979, Kok. 1979, s. 1303, 14 kohta; asia 120/77, Koyo Seiko ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 29.3.1979, Kok. 1979, s. 1337, 25 kohta; asia 121/77, Nachi Fujikoshi ym. v. neuvosto, tuomio 29.3.1979, Kok. 1979, s. 1363, 11 kohta; yhdistetyt asiat 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 ja 10/84, Salerno ym. v. komissio ja neuvosto, tuomio 11.7.1985, Kok. 1985, s. 2523, 31 kohta; asia 333/85, Mannesmann-Röhrenwerke ja Benteler v. neuvosto, tuomio 17.3.1987, Kok. 1987, s. 1381, 14 kohta; asia 55/86, Arposol v. neuvosto, tuomio 14.1.1988, Kok. 1988, s. 13, 11—13 kohta; asia 207/86, Apesco v. komissio, tuomio 26.4.1988, Kok. 1988, s. 2151, 12 kohta ja asia C-152/88, Sofrimport v. komissio, tuomio 26.6.1990, Kok. 1990, s. I-2477, 9 kohta).

44 Näin on myös silloin kun niillä, joille toimenpide on osoitettu, on vain teoreettinen mahdollisuus olla ryhtymättä yhteisön toimenpiteessä edellytettyihin toimiin ja kun heidän tahdostaan ryhtyä säädöksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole epäilystäkään (ks. vastaavasti em. asia Bock v. komissio, tuomion 6—8 kohta; em. asia Piraiki-Patraiki ym. v. komissio, tuomion 8—10 kohta ja yhdistetyt asiat C-68/94 ja C-30/95, Ranska ym. v. komissio, tuomio 31.3.1998, Kok. 1998, s. I-1375, 51 kohta).

45 Edellä esitetty huomioon ottaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt tässä tapauksessa tarkistaa, onko riidanalaisella päätöksellä ollut vaikutusta Glencoren oikeudelliseen asemaan, koska Venäjän toimivaltaisilla viranomaisilla ei ollut harkintavaltaa sen suhteen, pannaanko sopimus täytäntöön niiden sopimusmääräysten mukaisesti, joista osapuolet ovat sopimuksen muutoksessa sopineet mutta joita komissio ei ole hyväksynyt ja jotka aiheuttivat yhteisön rahoituksen epäämisen.

46 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tältä osin tyytynyt toteamaan, että komissio oli "toimivaltainen tutkimaan ainoastaan, täyttivätkö sopimukset yhteisön rahoitukselle asetetut edellytykset", ja että komission päätös ei ollut vaikuttanut "kantajan ja Exportkhlebin välisen kaupallisen sopimuksen oikeudelliseen pätevyyteen" eikä sillä muutettu "kyseisen sopimuksen määräyksiä erityisesti sopimuspuolten sopimien hintojen osalta" ja että "sopimuspuolten 23.2.1993 tekemä muutos niiden 28.11.1992 tekemään sopimukseen [oli siis] tehty pätevästi niiden keskenään sopimilla ehdoilla" (52 ja 54 kohta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on lisäksi todennut, että sopimuksessa oleva "lykkäävä ehto, jonka mukaan sopimuksen täytäntöönpano ja kauppahinnan maksaminen riippuvat siitä, että komissio on todennut yhteisön myöntämän lainan nostoedellytysten tulleen täytetyksi", oli sopimuspuolten tahdonilmaisu, josta perustamissopimuksen 173 artiklan neljänteen kohtaan perustuvan kanteen tutkittavaksi ottaminen ei voinut riippua (56 kohta).

47 Näin ollen useista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamista objektiivisista, asian kannalta merkityksellisistä ja yhdenmukaisista seikoista ilmenee, että riidanalainen päätös koski kantajaa suoraan.

48 Valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee nimittäin, että VEB osallistui puitesopimuksen ja sen lainasopimuksen mukaisesti, joka liitti sen komissioon, Venäjän federaation rahoitusasioita hoitavana asiamiehenä maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden sekä lääkintätarvikkeiden maahantuontia Ukrainaan koskevan yhteisön myöntämän rahoituksen toteuttamiseen, sellaisena kuin kyseisestä rahoituksesta säädetään päätöksessä 91/658/ETY.

49 Lisäksi on ilmeistä, että kyseisen toimitussopimuksen voimaantulo edellytti sellaisen lykkäävän ehdon täyttymistä, jonka mukaan komission oli todettava sopimuksen täyttävän yhteisön lainan nostoedellytykset, ja että yhtään maksua ei voitu suorittaa, jos sopimuksessa nimetty pankki ei saanut komission sääntöjenmukaista takaisinmaksusitoumusta.

50 Tätä seikkaa vahvistaa se sosioekonominen yhteys, jossa toimitussopimus tehtiin ja jolle oli neuvoston päätöksen 91/658/ETY kolmannesta ja neljännestä perustelukappaleesta ilmenevällä tavalla tyypillistä kriittinen talous- ja rahoitustilanne, johon kyseinen lainan saanut tasavalta oli joutunut, samoin kuin kyseisen tasavallan elintarvike- ja lääkintätarviketilanteen huonontuminen. Noissa olosuhteissa oli laillista katsoa, että toimitussopimus tehtiin vain sillä edellytyksellä, että yhteisö täyttäisi lainanantajana velvollisuutensa VEB:tä kohtaan heti kun kaupalliset sopimukset olisi todettu yhteisön säännöstön mukaisiksi.

51 Näin ollen se, että sopimukseen otettiin lykkäävä ehto, mitä sopimuspuolet varmasti halusivatkin, heijastaa julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksensa 69 kohdassa korostamalla tavalla vain sitä, että toimitussopimus oli objektiivisesti taloudellisesti riippuvainen yhteisön ja kyseisen tasavallan tekemästä lainasopimuksesta, sillä

viljatoimitusten maksu saattoi tapahtua vain niillä varoilla, jotka yhteisö asetti ostajien käytettäväksi avaamalla peruuttamattomia rembursseja.

52 Exportkhlebillä ollut mahdollisuus toteuttaa toimitussopimukset komission riitauttamilla hintaehdoilla ja sen mahdollisuus näin luopua yhteisön myöntämästä rahoituksesta oli puhtaasti teoreettinen, eikä kyseinen mahdollisuus näin ollen voinut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamat seikat huomioon ottaen riittää siihen, että voitaisiin katsoa, että riidanalainen päätös ei koskenut kantajaa suoraan.

53 On siis ilmeistä, että riidanalaisella päätöksellä, jolla komissio omien toimivaltuuksiensa nojalla kieltäytyi hyväksymästä Exportkhlebin ja Glencoren tekemää toimitussopimuksen muutosta, Glencorelta vietiin kaikki todelliset mahdollisuudet toteuttaa sille myönnetyt toimitukset tai saada maksu sovittujen sopimusehtojen mukaisesti tehdyistä toimituksista.

54 Vaikka riidanalainen päätös oli osoitettu VEB:lle Venäjän federaation rahoitusasioita hoitavana asiamiehenä, kyseisen päätös on näin ollen vaikuttanut suoraan kantajan oikeudelliseen asemaan.

55 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan toteamiensa tosiseikkojen perusteella, ettei

riidanalainen päätös koskenut kantajaa suoraan perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla.

56 Valitus on siis perusteltu siltä osin kun se koskee sitä, että valituksenalaisessa tuomiossa kumoamiskanne jätettiin tutkimatta.

Toinen valitusperuste

57 Edellä esitetty huomioon ottaen toista valitusperustetta ei ole syytä tarkastella.

Asian palauttaminen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi

58 EY:n tuomioistuimen perussäännön 54 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään, että "jos muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, yhteisöjen tuomioistuin julistaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen mitättömäksi. Se voi joko ratkaista asian lopullisesti itse, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi."

59 Yhteisöjen tuomioistuin katsoo tässä tapauksessa, ettei se voi ratkaista asiaa sellaisena kuin se on ja että asia on palautettava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, jotta se ratkaisisi pääasian.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-491/93, Richco vastaan komissio, 24.9.1996 antama tuomio kumotaan siltä osin kun siinä jätetään tutkimatta Glencore Grain Ltd -nimisen yhtiön, aikaisemmin Richco Commodities Ltd, nostama kumoamiskanne.

2) Asia palautetaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, jotta se ratkaisisi pääasian.

3) Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Rodríguez Iglesias Gulmann Ragnemalm

Wathelet Schintgen Mancini

Moitinho de Almeida Kapteyn Murray

Edward Puissochet Hirsch

Jann Sevón Ioannou

Julistettiin Luxemburgissa 5 päivänä toukokuuta 1998.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja presidentti